

The Zionism of Yeshayahu

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com

Introduction

1. Shemuel II 5:7

וַיִּלְכַּד דָּוִד אֶת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד:

And David captured the Fortress of Zion; this is the City of David.

2. Zion in Tanach

Yirmiyahu: 26

Tehillim: 37

Yeshayahu: 47

The List

3. בת ציון

- 1. 1:8 וַיִּבְנֶה יְהוֹשֻׁפָּט בְּכֶרֶם
- 2. 3:16 וַיֹּאמֶר ד' יַעַן כִּי גָבְהוּ בְנוֹת צִיּוֹן
- 3. 3:17 וְשָׁפַח ד' קַדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן
- 4. 4:4 אִם רָחֵץ ד' אֶת צֵאת בְּנוֹת צִיּוֹן
- 5. 10:32 יִנְפֹף יָדוֹ הֵר בֵּית בַּת צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלַם
- 6. 16:1 שְׁלַחוּ כַר מִשְׁלַל אֶרֶץ מְסֻלַע מִדְּבָרָה אֶל הַר בַּת צִיּוֹן
- 7. 37:22 בְּזָה לָהּ לְעֵגָה לָהּ בְּתוֹלַת בַּת צִיּוֹן אֶחָרִיף רֹאשׁ הַגִּיּעָה בַּת יְרוּשָׁלַם
- 8. 52:2 הַתְּפֹתְחִי מוֹסְרֵי צִנְאָרָה וְשִׁבְיָהּ בַּת צִיּוֹן
- 9. 62:11 הִנֵּה ד' הֹשְׁמִיעַ אֶל קִצֵּה הָאָרֶץ אִמְרוּ לְבַת צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעָהּ בָּא

4. הר ציון

- 1. 4:5 וּבָרָא ד' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן
- 2. 8:18 ד' צְבָקוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן
- 3. 10:12 וְהִזָּה כִּי יִבְצַע ד' אֶת כָּל מַעֲשָׂהוּ בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם
- 4. 18:7 אֶל מְקוֹם שֵׁם ד' צְבָקוֹת הַר צִיּוֹן
- 5. 24:23 כִּי מָלַךְ ד' צְבָקוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם
- 6. 29:8 וְהִנֵּה עֵינֶיךָ וְנִפְשׁוֹ שׁוֹמְקָה כִּן יִהְיֶה הַמּוֹן כָּל הַגּוֹיִם הַצְּבָאִים עַל הַר צִיּוֹן
- 7. 31:4 כִּן יֵרֵד ד' צְבָקוֹת לְצַבָּא עַל הַר צִיּוֹן וְעַל גִּבְעַתָּהּ
- 8. 37:32 כִּי מִירוּשָׁלַם תִּצָּא שְׂאֵרֵית וּפְלִיטָה מֵהַר צִיּוֹן

5. ציון - A place for the worthy

- 1. 1:27 צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה
- 2. 2:3 כִּי מִצִּיּוֹן תִּצָּא תוֹרָה וְדָבַר ד' מִירוּשָׁלַם
- 3. 4:3 וְהִזָּה הַנְּשָׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַגּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֶר לוֹ
- 4. 33:5 שֹׁכֵן מְרוֹם מְלֵא צִיּוֹן מִשְׁפַּט וְצִדְקָה
- 5. 33:14 פְּתָחוּ בְּצִיּוֹן סְטָאִים אֲחֻזָּה רְעֵדָה חֲנֻפִים

6. ציון - A place of Divine protection

- 7. 10:24 אֵל תִּירָא עַמִּי יִשָּׁב צִיּוֹן מֵאֲשׁוּר
- 8. 12:6 צְהַלִּי נְרַנֵּי יוֹשְׁבֵי צִיּוֹן
- 9. 14:32 כִּי ד' יִסַּד צִיּוֹן וּבָהּ יִחַסּוּ עַנְיֵי עַמּוֹ
- 10. 28:16 כֹּה אָמַר ד' ד' הִגְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֵן אָבֵן בְּחֵן פִּנֹת יִקְרַת
- 11. 30:19 כִּי עַם בְּצִיּוֹן יִשָּׁב בִּירוּשָׁלַם כִּכּוֹ לֹא תִבְכֶּה
- 12. 31:9 נֶאֱמַר ד' אֲשֶׁר אֹר לֹו בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לֹו בִּירוּשָׁלַם
- 13. 33:20 חֲזוּה צִיּוֹן קְרִיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֵינוּ תְּרַאֲיֵנָה יְרוּשָׁלַם נְהַה שְׁאֲנָן
- 14. 34:8 כִּי יוֹם נִקְמָה לְד' שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב צִיּוֹן

15. 35:10	וּפְדוּיֵי ד' יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
16. 40:9	עַל הַר גְּבוּהָ עֲלֵי לְךָ מִבְּשָׂרְתָּ צִיּוֹן הֲרִימִי בַפֶּחַח קוֹלְךָ
17. 41:27	רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הַנֶּחֱם וְלִירוּשָׁלַם מִבְּשָׂרְ אֶתֶן
18. 46:13	וְנִתְתִי בְּצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי
19. 49:14	וּתְאִמְרָ צִיּוֹן עֲזָבֵנִי ד' וְד' שְׂכַחְנִי
20. 51:3	כִּי נִחַם ד' צִיּוֹן נִחַם כָּל חֲרַבְתֶּיהָ
21. 51:11	וּפְדוּיֵי ד' יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
22. 51:16	לִנְטַע שְׁמִי וְלִיִּסַּד אֲרִיץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה
22. 52:1	עוֹרֵי עוֹרֵי לְבָשִׂי עֲזָף צִיּוֹן לְבָשִׂי בְּגָדֵי תִפְאַרְתְּךָ יְרוּשָׁלַם
23. 52:7	מִבְּשָׂר טוֹב מִשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֲמַר לְצִיּוֹן מְלֶךְ אֱלֹקֶיךָ
24. 52:8	כִּי עֵינַי בְּעֵינַי יִרְאוּ בָשׁוּב ד' צִיּוֹן
25. 59:20	וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבִי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב
26. 60:14	וְקָרְאוּ לְךָ עִיר ד' צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
27. 61:3	לְשׁוֹם לְאַבְלֵי צִיּוֹן לְמַת לְהֵם פָּאָר תַּחַת אֶפְרַיִם
28. 62:1	לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוּט
29. 64:9	עָרֵי קְדוֹשָׁה הֵיוּ מִדְּבַר צִיּוֹן מִדְּבַר הַיְתָה יְרוּשָׁלַם שְׁמִמָּה
30. 66:8	כִּי חָלָה גַם יְלִדָה צִיּוֹן אֶת בְּנֵיהָ

7. Yeshayahu 1:1

חֲזוֹן יִשְׁעִיָהוּ בֶן אֲמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בְּיַמֵּי עֲזִיָהוּ יוֹתָם אֲחִיזָהוּ וְיִחְזַקִּיָהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה:

The vision of Yeshayahu, son of Amotz, who foresaw upon Judea and Jerusalem in days of Uziahu, Yotam, Achaz, Chizkiyahu, kings of Judea.

Layer 1

8. Yeshayahu 2:2-3 (JPS 1985 edition, courtesy Sefaria.org)

וַהֲרִיבָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ד' בְּרֵאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת וְנִהְרָו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם: וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֵל הַר ד' אֶל בֵּית אֱלֹקֵי יַעֲקֹב וְיִרְנֹנוּ מִדְּרַכָּיו וְנִלְכֶה בְּאַחֲרֵיתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבְרַי ד' מִירוּשָׁלַם:

In the days to come, The Mount of the Lord's House Shall stand firm above the mountains And tower above the hills; And all the nations Shall gaze on it with joy. And the many peoples shall go and say: "Come, Let us go up to the Mount of the Lord, To the House of the Gd of Jacob; That He may instruct us in His ways, And that we may walk in His paths." For instruction shall come forth from Zion, The word of the Lord from Jerusalem.

9. Devarim 17:8-11 (JPS 1985 edition, courtesy Sefaria.org)

כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דְבַר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דְּבָרֵי רִיבַת בְּשַׁעְרֶיךָ וְקָמַת וְעָלִיתָ אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ד' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ: וּבָאתָ אֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֵל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּיָמֵם הֵהֵם וְנִרְשָׁתָ וְהִגִּידוּ לְךָ אֶת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט: וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ד' וְשִׁמְרָתָ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֹף: עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יֹרֹף וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹרֹף לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ גִּמְיִן וּשְׂמָאל:

If a case is too baffling for you to decide, be it a controversy over homicide, civil law, or assault—matters of dispute in your courts—you shall promptly repair to the place that the Lord your Gd will have chosen, and appear before the levitical priests, or the magistrate in charge at the time, and present your problem. When they have announced to you the verdict in the case, you shall carry out the verdict that is announced to you from that place that the Lord chose, observing scrupulously all their instructions to you. You shall act in accordance with the instructions given you and the ruling handed down to you; you must not deviate from the verdict that they announce to you either to the right or to the left.

10. Devarim 17:14-17 (JPS 1985 edition, courtesy Sefaria.org)

כִּי תֵבֵא אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ד' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לְךָ וִירְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבֹתַי: שׁוּם תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ד' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי אֲשִׁימָה עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לְמַת עָלֶיךָ אִישׁ נִכְרִי אֲשֶׁר לֹא אֶחָיִךְ הוּא: רַק לֹא יִרְבֶּה לּוֹ סוּסִים וְלֹא יִשִּׂיב אֶת הַעֵמֶם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס וּד' אֲמַר לְכֶם לֹא תִסְפוּן לְשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד: וְלֹא יִרְבֶּה לּוֹ נְשִׂיִם וְלֹא יִסּוּר לְבָבוֹ וְכִסְף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לּוֹ מְאֹד:

If, after you have entered the land that the Lord your Gd has assigned to you, and taken possession of it and settled in it, you decide, "I will set a king over me, as do all the nations about me," you shall be free to set a king over yourself, one chosen by the Lord your Gd. Be sure to set as king over yourself one of your own people; you must not set a foreigner over you, one who is not your kinsman. Moreover, he shall not keep many horses or send people back to Egypt to add to his horses, since the Lord has warned you, "You must not go back that way again." And he shall not have many wives, lest his heart go astray; nor shall he amass silver and gold to excess.

11. Yeshayahu 2:7-8, 2:12-16 (JPS 1985 edition, courtesy Sefaria.org)

ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קצה לאצרתיו ותמלא ארצו סוסים ואין קצה למרפבתיו: ותמלא ארצו אילילים למעשה ידיו ישפתחו לאשר עשו אצבעותיו:

כי יום לד' צבקות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושל: ועל כל ארזי הלבנון הרמים והנשאים ועל כל אלוגי הבשן: ועל כל הקרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות: ועל כל מגדל גבה ועל כל חומה בצורה: ועל כל אגרות תרשיש ועל כל שקיות התמדה:

Their land is full of silver and gold, There is no limit to their treasures; Their land is full of horses, There is no limit to their chariots. And their land is full of idols; They bow down to the work of their hands, To what their own fingers have wrought.

or the Lord of Hosts has ready a day Against all that is proud and arrogant, Against all that is lofty—so that it is brought low: Against all the cedars of Lebanon, Tall and stately, And all the oaks of Bashan; Against all the high mountains And all the lofty hills; Against every soaring tower And every mighty wall; Against all the ships of Tarshish And all the gallant barks.

Layer 2

12. Yeshayahu 19:18-25

ביום ההוא יהיו חמש ערים מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות לד' צבקות עיר ההרס יאמר לאחת: ביום ההוא יהיה מזבח לד' בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל גבולה לד': והיה לאות ולעד לד' צבקות בארץ מצרים כי יציעו אל ד' מפני לחצים וישלח להם מושיע ורב והצילם: ונודע ד' למצרים וידעו מצרים את ד' ביום ההוא ועבדו זבח ומנחה ונדרו נדר לד' ושלמו: ונגף ד' את מצרים נגף ורפוא ושבו עד ד' ונעמרו להם ורפאם: ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה וקא אשור במצרים ומצרים באשור ועבדו מצרים את אשור: ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ: אשר ברכו ד' צבקות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל:

On that day, five cities in the land of Egypt will speak the language of Canaan and swear by Hashem, Lord of multitudes; one of them shall be called "City of Destruction". On that day, there will be an altar of Gd in the land of Egypt, and a monument for Gd at her border. And it will be a sign and witness for Hashem, Lord of multitudes, in the land of Egypt: when they cry out to Gd before their oppressors, and He will send them a redeemer and leader, who will save them. And Gd will be known to Egypt, and Egypt shall know Gd on that day, and they will serve Gd with sacrifices and gifts, and they will vow to Gd and fulfill it. And Gd will strike Egypt, striking and healing, and they will return to Gd, and Gd will respond to them and heal them. On that day, there will be a road from Egypt toward Assyria, and Assyria will come to Egypt and Egypt to Assyria, and Egypt will serve with Assyria. On that day Israel will be a triad with Egypt and Assyria, blessing in the midst of the land, as Gd has blessed it, saying, "Blessed is My nation Egypt, the work of My hand Assyria, My portion Israel."

13. Eichah 4:17, 5:6, Melachim II 15:19, Hosheia 12:2

עודינו תכלינה עינינו אל-עזרתנו הקל בצפיתנו צפינו אל-גוי לא יושע:

מצרים נתנו יד אשור לשבע להם:

בא פול מלך-אשור עליה-ארץ ויתן מנחם לפול אלף ככר-כסף להיות ידיו אתו להחניק הממלכה בידו:

אפרים רעה רוח ורבה קדים כליה'ים פגב וישד ירבה וברית עם-אשור יכרתו ושמן למצרים יובל:

Our eyes are still finished, waiting for empty help; in our hopes we anticipated a nation which does not save.

We gave our hand to Egypt; to Assyria, to be sated with bread.

King Pul of Assyria came upon the land, and Menachem gave Pul 1,000 silver *kikar* to aid him, to keep the kingdom in his hands.

Ephraim joins with the wind, pursuing the east wind all day, increasing lies and theft. They make a covenant with Assyria, and oil is brought to Egypt.

14. Rashi to Yeshayahu 19:24

ואמר הנביא על ידי הנס שיעשה לחזקיהו יגדל שם של ישראל למעלה ויהיו חשובים כאחת מאלו הממלכות לברכה ולגדולה:
The prophet said that via the miracle He performs for Chizkiyahu, the name of Israel will be elevated, and Israel will be viewed like one of these nations, for blessing and greatness.

Layer 3

15. Melachim II 18:15-16 (JPS 1985 edition, courtesy Sefaria.org)

וַיִּתֵּן חֶזְקִיָּהוּ אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית ד' וּבְאֲצֵרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ: בְּעֵת הַהִיא קִצֵּץ חֶזְקִיָּהוּ אֶת דַּלְתוֹת הַיֵּכָל ד' וְאֶת הָאֲמֹנֹת אֲשֶׁר צָפָה חֶזְקִיָּהוּ מִלְּפָנֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם לְמֶלֶךְ אַשּׁוּרִי:

Hezekiah gave him all the silver that was on hand in the House of the Lord and in the treasuries of the palace. At that time Hezekiah cut down the doors and the doorposts of the Temple of the Lord, which King Hezekiah had overlaid [with gold], and gave them to the king of Assyria.

16. Bereishit 12:2-3

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל וּבְאֲרָרְכֶךָ וּבְאֲגַדְלֶה שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה: וּבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אֶאֱרָא וּנְבָרְכֻךָ כִּי כָּל מְשַׁפְּחֹת הָאָדָמָה:
And I will make you a great nation, and I will bless you and I will elevate your name, and you shall be a blessing. And I will bless those who bless you, and those who curse you I shall curse, and through you all of the families of the land shall be blessed.

17. Devarim 28:10

וַיֵּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ד' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ:
And all of the nations of the land will see that the Name of Gd is called upon you, and they will be in awe of you.

The Beautiful Zecher Lechurban

Ezer Diena, ediena@torontotorah.com

1. Tehillim 137:5-6 (Alhatorah.org translation)

אִם-אֲשַׁכַּחְתִּי יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי לַחֲכֵי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶיךָ אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֹתִי:
If I forget thee, O Jerusalem, Let my right hand forget her cunning. Let my tongue cleave to the roof of my mouth, If I remember thee not; If I set not Jerusalem Above my chiefest joy.

2. Rashi to Tehillim 137:6

את זכרון אבל חורבנה אעלה להזכירו בראש כל שמחתי.
The remembrance of the mourning of its destruction I will raise to remember at the [start] of all my celebrations.

3. Talmud, Bava Batra 60b (Davidson Edition translation)

תנו רבנן לא יסוד אדם את ביתו בסיד ואם עירב בו חול או תבן מותר ר"י אומר עירב בו חול הרי זה טרנסיד ואסור תבן מותר תנו רבנן כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בטל נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בטל אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים שתקו אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דכתיב (מלאכי ג, ט) במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה אמר רב חסדא כנגד הפתח.

[T]he Sages taught (Tosefta, Sota 15:9): A person may not plaster his house with plaster, but if he mixed sand or straw into the plaster, which dulls its luster, it is permitted. Rabbi Yehuda says: If he mixed sand into it, it is white cement [terakesid], which is of a higher quality than standard plaster, and it is prohibited, but if he mixed in straw, it is permitted. Having mentioned the prohibition against plastering, which is a sign of mourning over the destruction of the Temple, the Gemara discusses related matters. The Sages taught in a baraita (Tosefta, Sota 15:11): When the Temple was destroyed a second time, there was an increase in the number of ascetics among the Jews, whose practice was to not eat meat and to not drink wine. Rabbi Yehoshua joined them to discuss their practice. He said to them: My children, for what reason do you not eat meat and do you not drink wine? They said to him: Shall we eat meat, from which offerings are sacrificed upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Shall we drink wine, which is poured as a libation upon the altar, and now the altar has ceased to exist? Rabbi Yehoshua said to them: If so, we will not eat bread either, since the meal-offerings that were offered upon the altar have ceased. They replied: You are correct. It is possible to subsist with produce. He said to them: We will not eat produce either, since the bringing of the first fruits have ceased. They replied: You are correct. We will no longer eat the produce of the seven species from which the first fruits were brought, as it is possible to subsist with other produce. He said to them: If so, we will not drink water, since the water libation has ceased. They were silent, as they realized that they could not survive without water. Rabbi Yehoshua said to them: My children, come, and I will tell you how we should act. To not mourn at all is impossible, as the decree was already issued and the Temple has been destroyed. But to mourn excessively as you are doing is also impossible, as the Sages do not issue a decree upon the public unless a majority of the public is able to abide by it, as it is written: “You are cursed with the curse, yet you rob Me, even this whole nation” (Malachi 3:9), indicating that the prophet rebukes the people for neglecting observances only if they were accepted by the whole nation. Rabbi Yehoshua continues: Rather, this is what the Sages said: A person may plaster his house with plaster, but he must leave over a small amount in it without plaster to remember the destruction of the Temple. The Gemara interjects: And how much is a small amount? Rav Yosef said: One cubit by one cubit. Rav H̄isda said: This should be opposite the entrance, so that it is visible to all.

4. Tur, Orach Chaim 560

משחרב הבית תקנו שבכל דבר שמחה שיהיה בה זכר לחורבן הבית וע"כ אמרו סד אדם את ביתו...

From the destruction of the Temple, [the Sages] established that for any happy [occasion] there should be a remembrance of the destruction of the Temple, and therefore they said “A person can plaster their house...”

5. Aruch Hashulchan, Orach Chaim 560:5

וגדולי האחרונים כתבו דלא מהני מה שמשחירין אמה על אמה אלא דווקא להניח ריק מסיד ואצלינו משחירין וכיון דרגילין שזהו ההיכר לחורבן מה לנו אם כה ואם כה

The greatest of the later authorities write that it does not help to darken the cubit-by-cubit, rather, specifically it must be left devoid of plaster. In our communities, we darken it, and since we are used to this being a notice of the destruction, why should it make a difference if it is done in one way or another?

6. Levush, Orach Chaim 560:1

ונ"ל מה שנוהגים עכשיו הבונים בתים ומסיידים אותו שמסיידין ומכיירין אותו כולו, ואחר כך משחירין אמה על אמה בשיחור כנגד הפתח, דלא יפה הם עושין, כי אדרבה השיחור זה אינו מגנה את הבנין, אבל מייפהו ומשמח הלב כשאר ציורים הנאים, וחז"ל אמרו משיר בו אמה על אמה, כלומר שמניחו כך מקולקל ובלי (אולי צ"ל ובלתי) מתוקן כדי לגנות הבנין ולשבר לבו, שמתוך כך יזכור החורבן ובשברון לב ולא שייפהו ויזכור מתוך שמחת לב, נ"ל.

And it seems to me that regarding the custom of the house-builders now, where they plaster and paint it entirely, and afterwards they darken a cubit-by-cubit with black paint opposite the door, that what they do is improper, for it accomplishes the reverse – this darkening does not deface the building, rather, it beautifies it, and gladdens the heart like all other beautiful pictures, and our Sages said that one should leave over a cubit-by-cubit, meaning, that it should be left ruined and unfinished in order to deface the building and break his heart, as through this he

will remember the destruction of the Temple, and this should be done with a broken heart, not that one should beautify it and remember the destruction through happiness of the heart!

7. Piskei Teshuvos, Orach Chaim 560:1, 4

ודע, כי אין חילוק בין ארץ ישראל לחו"ל לענין 'זכר לחורבן', וגם בירושת"ו נוהגים להשאיר אמה על אמה בלתי מסויד, ויש המביאים בשם הגאון רע"י שלעזינגר זצ"ל (בעל לב העברי) שבעיה"ק ירושלים ת"ו אין חיוב לעשות זכר לחורבן כיון שרואים החורבן בעינים. Know that there is no difference between Israel and the Diaspora in regards to a 'reminder of the destruction', and also in Jerusalem, may it be rebuilt, they keep the custom to leave over a cubit-by-cubit unplastered. There are those who bring in the name of Rabbi Akiva Yosef Schlesinger of blessed memory (author of Lev HaIvri), that in the holy city of Jerusalem, may it be rebuilt, there is no obligation to make a 'reminder of the destruction', since they see the destruction with their eyes.

מ"ב סק"ג: ואותו השיור יהיה בלא סיד ודלא כאותן העושים אמה (בצבע) שחור דזהו ג"כ ציור, ויש מקומות שעושים שחור וכותבים ע"ז 'זכר לחורבן'. ואין למחות ביד המקילים (- שעה"צ סק"ח). והרבה חסידים ואנשי מעשה נוהגים כן, ומצינו עוד מנהגים שונים איך שהיו עושין ה'זכר לחורבן' כגון שהיו כותבים ע"ג הקיר נגד הפתח את המילה 'ירושלים' או שהיו מציירים או תולין תבנית הכותל המערבי או בית המקדש וכיו"ב שאר ענינים המזכירים חורבן ירושלים, אמנם לכתחילה אין לנהוג אלא כפי פשיטות דברי הגמ' והפוסקים לשייר אמה על אמה בלא סיד וללא שום ציור, צבע, תמונה, או כיתוב כל שהוא באותו אמה על אמה, ואפילו אם הציור אינו מכסה את כל המקום שיועד לזכר לחורבן.

Mishnah Berurah note 2: "And that remaining section should be without plaster, and not like those who make a cubit[-by-cubit] (coloured in) which is also like painting it, and there are places which darken it and write on it 'reminder of the destruction', and one should not protest against those who are lenient (see Sha'ar HaTziun note 9)." And many pious and accomplished people act in this manner, and we have found various other customs, how they would create the 'reminder of the destruction', such as by writing the word "Jerusalem" on the wall opposite the doorway, or they would draw or hang an image of the Western Wall or Temple, or any similar things that remind us of the destruction of Jerusalem, however, ideally one should only follow the simple understanding of the Talmud and authorities to leave over a cubit-by-cubit without plaster, and without any drawing, colouring, image, or writing on that cubit-by-cubit, even if the drawing does not cover the entire area of the cubit-by-cubit.

8. Yeshayah 66:10 (Alhatorah.org translation)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כְּל־אֶהְיֶיהָ שִׂישׁוּ אִתָּהּ מְשׁוּשׁ כְּל־הִמְתַּאֲבָלִים עָלֶיהָ:

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

9. Malbim to Yeshayah 66:10

... כל המתאבלים עליה שהם עשו אותות חיצונים להוראת האבל כמו לבישת שק ואפר ודומיהם, כן יעשו עתה אותות חיצונים להוראת הששון, כמו שאמר (למעלה ס"א) שמן ששון תחת אבל, וזה מדה כנגד מדה.

... "All those who mourn over it", that they made outward signs to show the mourning, such as wearing sackcloth and ash and similar practices, so will they show now outward signs to show the joy, as it says "oil of joy will replace mourning", and it is 'measure for measure'.

10. Yeshayah 61:3 (Alhatorah.org translation)

לְשׁוֹם לְאַבְלֵי צִיּוֹן לְתֵת לָהֶם פֶּאֶר תַּחַת אֶפְרַיִם שִׁשׁוֹן תַּחַת אֶבֶל מַעֲטָה תְהִלָּה תַּחַת רִיחַ כְּהָה וְקָרָא לָהֶם אֵילֵי הַצִּדִק מִטֶּעַ יֵיץ לְהִתְפָּאֵר: To appoint unto them that mourn in Zion, To give unto them a garland for ashes, The oil of joy for mourning, The mantle of praise for the spirit of heaviness; That they might be called terebinths of righteousness, The planting of the Lord, wherein He might glory.

1. Oxford English Dictionary

Humility: The quality of having a modest or low view of one's importance

2. Rambam, Hilchot Dei'ot 2:3 (chabad.org translation)

ויש דעות שאסור לו לאדם לנהג בהן כפינוניות אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר. והוא גבה לב. שאין דרך הטובה שיהיה אדם ענו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהנה רוחו נמוכה למאד. ולפיכך נאמר במשה רבנו (במדבר יב ג) "ענו מאד" ולא נאמר ענו בלבד. ולפיכך צויו חכמים מאד מאד הוי שפל רוח.

There are temperaments with regard to which a man is forbidden to follow the middle path. He should move away from one extreme and adopt the other. Among these is arrogance. If a man is only humble, he is not following a good path. Rather, he must hold himself lowly and his spirit very unassuming. That is why Numbers 12:3 describes our teacher Moses as "very humble" and not simply "humble." Therefore, our Sages directed: "Hold oneself very, very lowly."

3. Talmud, Gittin 56a

אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו.
Rabbi Yochanan said, "The humility of Rabbi Zechariah ben Avkulas destroyed our Temple, burned our Sanctuary, and exiled us from our land."

4. Talmud, Gittin 56a (Davidson Edition translation)

בידיה ואוקמיה ואפקיה. אמר הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בן יהודאי א"ל מי יימר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה...סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג.

After having been cast out from the feast, bar Kamtza said to himself: **Since the Sages were sitting there and did not protest** the actions of the host, although they saw how he humiliated me, **learn from it that they were content** with what he did. **I will therefore go and inform [eikhul kurtza] against them to the king. He went and said to the emperor: The Jews have rebelled against you.** The emperor said to him: **Who says that this is the case?** Bar Kamtza said to him: **Go and test them; send them an offering** to be brought in honor of the government, and **see whether they will sacrifice it...**The blemish notwithstanding, **the Sages thought to sacrifice** the animal as an offering **due to** the imperative to maintain **peace with the government.** **Rabbi Zechariah ben Avkulas said to them:** If the priests do that, people **will say** that **blemished animals may be sacrificed** as offerings **on the altar.** The Sages said: If we do not sacrifice it, then we must prevent bar Kamtza from reporting this to the emperor. The Sages **thought to kill him so that he would not go and speak** against them. **Rabbi Zechariah said to them:** If you kill him, people **will say** that **one who makes a blemish on sacrificial animals is to be killed.** As a result, they did nothing, bar Kamtza's slander was accepted by the authorities, and consequently the war between the Jews and the Romans began.

5. Rashi to Gittin 56a

ענוותנותו - סבלנותו שסבל את זה ולא הרגו.

Humility - His excessive tolerance, that he did not have him killed.

6. Eichah Rabbah 4:3

והיה שם רבי זכריה בן אבקולס והיתה ספק בידו למחות ולא מיקה...

Rabbi Zechariah ben Avkulas was there, and it was in his hand to protest, and he did not protest.

7. Maharatz Chayot to Gittin 56

אולם מפני גודל ענוותנותו של ר' זכריה בן אבקולס לא הרהיב בנפשו עזו לעשות בזה הלכה למעשה וחשש שיחשדו אותו שעשה שלא כהלכה, ולא החשיב עצמו לגדול ולקבוע בדעתו להיות עושה הלכה למעשה ולתלות בהוראת שעה. וחישב כי הדבר נמסר רק לגדולי הדור...ומפני זה אמרו לשון ענוותנותו, היינו, במה שלא רצה לעמוד על דעתו זאת היתה הסיבה לחורבן הבית.

Because of the great "humility" of Rabbi Zechariah ben Avkulas, he did not presume himself to be great enough to rule in matters of practical halachah. He was concerned he would be suspected of not ruling in accordance with the halachah, and he did not see himself as great enough to hand down rulings based on his own opinion [even] in these extenuating circumstances. He thought that this matter must be handled only by the greatest sages of the generation.... Therefore, the word "modesty" is used, because he did not trust his own opinion. And that was the reason that the Temple was destroyed.

8. Tosefta Shabbat 17:4

ב"ה אומ' מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפין ב"ש אומ' מסלק את הטבלה כולה ומנערה. זכריה בן אבקילס לא היה נוהג לא כדברי ב"ש ולא כדברי ב"ה אלא נוטל ומשליך לאחר המטה. אמ' ר' יוסה ענותותו של ר' זכריה בן אבקילס היא שרפה את ההיכל.

Beit Hillel said, "lift the bones and shells from the table;" Beit Shammai said, "remove the entire tray and shake it off." Zechariah ben Avkulas did not follow the opinion of Beit Shammai nor that of Beit Hillel. Rather, he spat the bones out behind the couch. Rabbi Yose taught, "The 'humility' of Rav Zechariah ben Avkulas burned the Sanctuary."

9. Chovot haLevavot, Introduction (translation by R' Yosef Sebag)

וכאשר זממתי לעשות מה שהסכמתי עליו מחבור הספר הזה ראיתי כי אין איש כמוני ראוי לחבר חבור כמוהו ושערתני בנפשי כי כחי קצר מחלק מחלקותיו כפי הצריך לו מפני כובד הדבר בעיני וקוצר דעתי וחלישות שכלי מהשיג העינים... וכאשר זממתי להסיר משא הטורח הזה מעלי ולהניח לי מחברו שבתי וחשדתי את נפשי על בחרה במנוחה ולשכון במעון העצלה בהשקט ובבטחה.

But when I thought of proceeding to carry out my decision to write this book, I saw that a man like myself is not fit to compose a work like this. I estimated that my strength was insufficient to properly divide its parts, the subject appearing too vast to my eyes, my knowledge too inadequate, and my intellectual faculties too weak to grasp the topics... When I then decided to relieve myself of the burden of this undertaking and give up my plan of composing this work, I again suspected my soul of having chosen tranquility, to dwell in the abode of laziness, in peace and quiet.

10. Orchot Tzaddikim, Sha'ar haAnavah (Ktav Publishing House translation)

יש ענווה שהיא רעה כמו הגאווה... לכך אותם ההולכים בענווה בעניין המלבושים, ומדברים בנחת, ומנהיגים עצמם בחזקת חסידים וצדיקים למען יאמינו להם ויסמכו על דבריהם, ויחניפו למי שאין להחניף...

There is a modesty which is as evil as arrogance... Therefore, those who are modest in their dress, and speak gently, and conduct themselves as pious and just, in order that others should believe them and depend upon their words, and flatter those who should not be flattered...

11. Maharsha to Gittin 56a

איכא למימר מה שלא מיהו מפני שלא היה בידם למחות אפשר שעשו כן כי החנופה הוא שבברה באותו הדור...

Perhaps, the Sages did not protest because they were unable to; it is possible that acted as such because of the flattery owed to a powerful person of that generation...

12. Talmud Yerushalmi, Yevamot 12:6 (Artscroll translation)

בני סימונייא אתון לגבי ר' אמרין ליה בעא תתן לן חד בר נש דריש דיין וחזן ספר מתניין ועבד לן כל צורכינן. ויהב לון לוי בר סיס. עשו לו בימה גדולה והשיבוהו עליה. אתון ושאלון ליה הגידמת במה היא חולצת. ולא אניבון... אמר ליה ולמה לא אניבתינן. אמר ליה עשו לי בימה גדולה והשיבו אותי עליה וטפה רוחי עלי וקרא עלי (משלי ל':ל"ב) אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה. מי גרם לך להתנבל בדברי תורה על שנישאת' בהן עצמך.

The residents of Simonya came to Rabbi and asked that he direct them to someone who could be their *darshan* (preacher), judge, sexton, schoolteacher, and would provide for all their religious needs. He chose for them Levi bar Sisi. They built a large platform for him, and seated him atop it. Then they began to bring him their questions: "How does a woman without hands perform *chalitzah*?" But he did not respond... Rebbe then asked Levi, "Why did you not answer them?" He explained, "They placed me on a large platform, so I became overcome with pride and could not answer." Rabbi then cited the verse (*Mishlei* 30:32): "If you have been shamed (in regard to Torah), it is because you raised yourself."

13. Bamidbar 12:3

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנֹו [עֲנִי]וּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה.

The man, Moshe, was extremely humble - more so than any man on the face of the earth.

14. HaEmek Davar to Bamidbar 12:3

ומשמעות עניו הוא שאינו חושש לכבודו וצערו. ולא משום שהוא שפל בעצמו ואינו מכיר בעצמו שאינו ראוי לזה הצער והעדר הכבוד אלא משמעות עניו שהוא מתנהג בלי חשש על כבודו

The meaning of "humble" is that [Moshe] was not concerned with his honour or pain. This was not because he felt lowly and did not recognize that the pain and lack of respect were not proper. Rather, the meaning of "humble" was that he conducted himself without concern for honour.